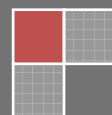
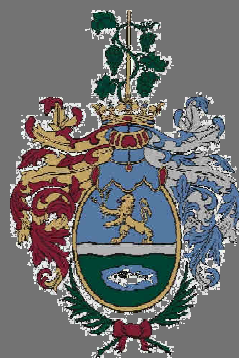

2015.

JÁRÁSI SZINTŰ ESÉLYTEREMTŐ PROGRAMTERV

'JÁRÁSI SZINTŰ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK ERŐSÍTÉSE
BÉKÉSCSABÁN'

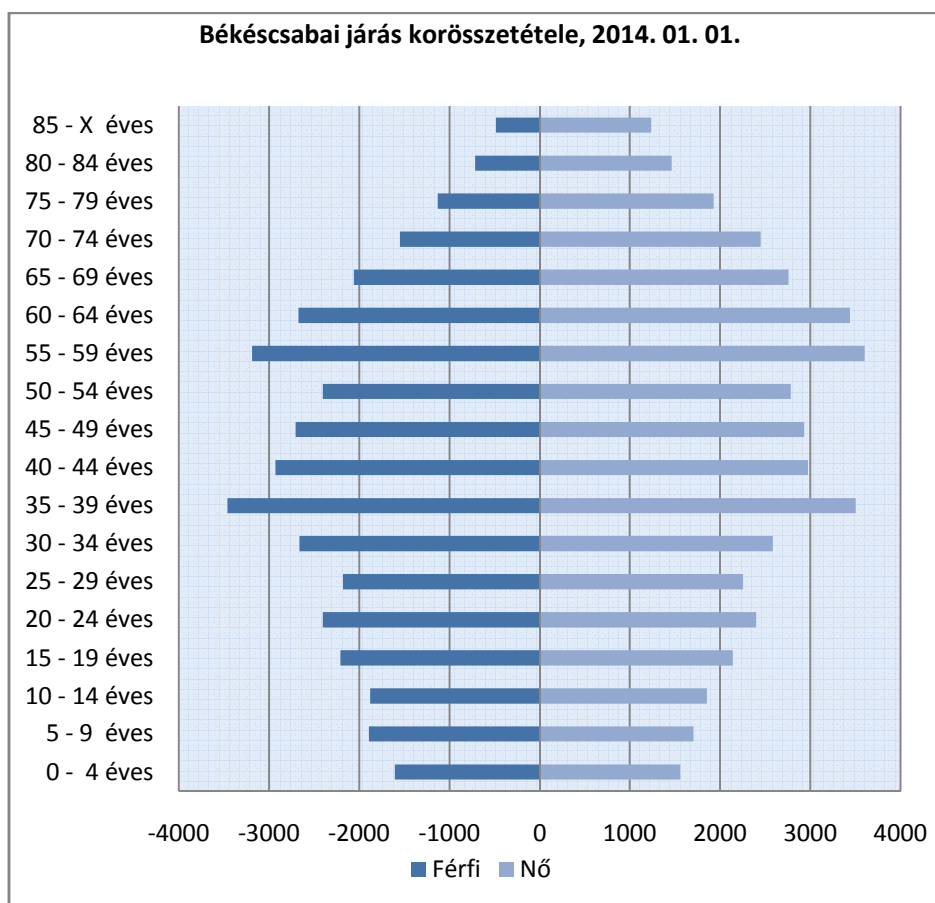
Bevezetés

A járás a megye részét alkotó, annak felosztásával kialakított, települések meghatározott csoportját magában foglaló közigazgatási területi egység Magyarországon. Hazánkban a települések és a megyék közötti területi szintet képező járási rendszer több száz éves múltra tekint vissza. A legkorábbi járások a XIII. században jöttek létre. 1984-től a járási hivatalok megszűntek, ekkortól nem létezett területi egység a megye és a települések szintje között. Az 1299/2011. (IX. 1.) Kormányhatározat alapján 2013. január 1. napjától újra felállt a járási rendszer, elsősorban mint az államigazgatás - a település és a megye szintje között elhelyezkedő – legalsóbb területi és szervezeti szintjét alkotó egységek. Megyénként 6 – 18, összesen 175 járás került kialakításra. A békéscsabai járás illetékességi területe: Békéscsaba, Csabaszabadi, Csorvás, Doboz, Gerendás, Kétsoprony, Szabadkígyós, Telekgerendás, Újkígyós.

Általános helyzetkép

Demográfia

A békéscsabai járáson belül Békéscsaba népességszámbeli súlya meghatározó. Az itt élő lakosság háromnegyede (74,8 %) ugyanis a megyeszékhely lakója, a gazdasági teljesítmény alapján pedig még erőteljesebb a város szerepe.

Forrás: KSH

A népességszám a járásban fogyó, amit a negatív vándorlási egyenleg és az elveszületések és halálozások száma is befolyásol. A járásban az elmúlt évben valamivel több, mint fele annyian születnek (588 fő), mint ahányan meghaltak (1146 fő).

A békéscsabai járásban a lakosság 17, 1%-a tartozik a 18 év alatti korosztályhoz, 19-60 év korosztályba tartozik 56,1 %, és 26, 8 % már betöltötte a 60. életévét.

Szociálpolitikai környezet

A járásban a személyes szociális, gyermekjóléti és egészségügyi alapszolgáltatások tekintetében a családsegítés és a gyermekjóléti szolgálat valamennyi településen elérhető. Működik a védőnői szolgálat és a háziorvosi ellátást is megszervezték a települések.

Bölcsődei szolgáltatás Gerendás és Csabaszabadi községekben nincs. Ez utóbbi településen óvoda sem működik.

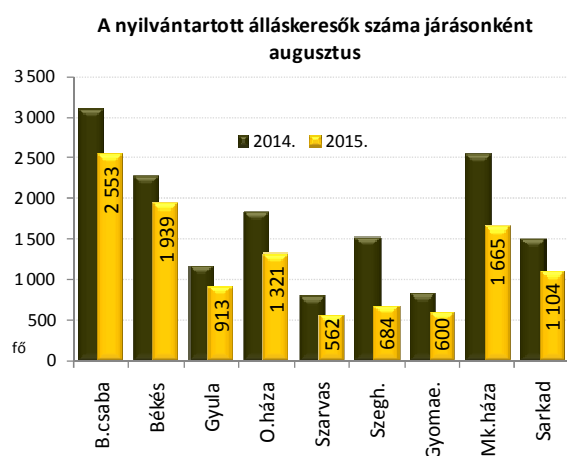
A békéscsabai járásban magas a szociális étkeztetésben (3346 fő) és a házi segítségnyújtásban (2385 fő) részesülők száma. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és a támogató szolgáltatás a járási települések több mint felében elérhető. Az étkeztetés és házi segítségnyújtás szolgáltatáson túl az idősek klubja szolgáltatás is van minden településen, amit több mint 400 fő vesz igénybe. A járás több településén, Békéscsabán, Csorváson, Telekgerendáson és Újkígyóson működik idősek otthona. Az egyéb ellátotti csoportokat - fogyatékosok, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek és hajléktalanok - érintő nappali és bentlakásos intézményi ellátás jellemzően a járási székhelyen került megszervezésre.

A pénzbeli és természetbeni ellátásokat a jelenlegi szabályozás szerint a járási hivatal és a települési önkormányzatok is folyósítanak. A békéscsabai járásban a települési önkormányzatok jegyzői 3532 fő részére állapítottak meg rendszeres gyermekvédelmi ellátást. Közel 2000 fő részesült az elmúlt évben a járásban aktív korúak ellátásában, több mint félszázan időskorúak járadékában. Az ápolási díj jogosultságának feltételrendszerét az elmúlt időszakban jelentősen megváltoztatta a jogalkotó. Ezt az ellátását megközelítőleg 500 fő veszi igénybe.

A békéscsabai járás népességének 33,1%-a (27073 fő) részesül nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban. Az ellátásban részesülők többsége (60,6 %) nő. 18583 fő öregségi nyugdíjas, megváltozott munkaképességűek ellátásában részesül a járásban 3922 fő.

Foglalkoztatás, munkanélküliség

2015. év augusztusában a nyilvántartott álláskeresők aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva 7,6 % volt, a munkavállalási korú népességhez mért relatív ráta pedig 4,9 %-os értéket mutat.

Ebben a hónapban, Békés megyében, 11341 fő szerepelt nyilvántartott álláskeresők regiszter adatbázisában.

Az előző év azonos időszakához viszonyítva általánosan jellemző a létszám csökkenés. Békéscsaba térségében 17,5%-kal apadt az álláskeresők száma.

A nyilvántartott álláskereső területi

eloszlása vonatkozásában megyénkben a legtöbb álláskeresőt továbbra is a békéscsabai járásban tartják nyilván, ahol a megyében regisztráltak 22,5%-a található.

járás	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					álláskeresők aránya* 2015.július
	2015. augusztu s	2015. július	2014. auguszt us	változás előző		
				hónapho z	évhez	
Békéscsaba	2 553	3 017	3 096	-464	-543	7,0%

járás	Nyilvántartott álláskeresők száma (2 553 fő) összetétel adatok 2015. augusztus							pálya-kezdők
	nemenként		legmagasabb iskolai végzettségként					
	férfi	nő	<= 8.ált	szakmu- nkás	érett ségi	diploma		
Békéscsaba	1 208	1 345	616	742	976	219	389	

A békéscsabai járásában 2015. év augusztusában 2556 fő nyilvántartott álláskereső volt, 543 fővel kevesebb, mint a tavalyi év azonos időszakában. Az álláskeresők arány nő többséget mutat, 47,3 % férfi, 52,7 % nő. Az álláskeresők több mint fele nem rendelkezik érettségivel, 8,5 % diplomás. A nyilvántartott álláskeresők 17,4 %- a 25 év alatti 28 %-a pedig az 50 év felett korosztályhoz tartozik.

A keresetek egy év alatt – az országos átlagnál kevésbé –, 3,1%-kal emelkedtek. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó keresete átlagosan 176 ezer forint volt, míg a családi adókedvezmény nélküli nettó keresetük 115 ezer forintot tett ki. A keresetek átlagosan 28%-kal voltak alacsonyabbak a megyében az országosnál, amely a megyék közötti rangsorban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye után a legrosszabb eredmény.

Járási szintű esélyteremtő program résztvevőinek bemutatása

A program célja az esélyteremtő programokban meghatározott feladataink, elkötelezettségünk további erősítése.

A Járási szintű esélyteremtő program megvalósításában az alábbi közigazgatási szervek és önkormányzatok vesznek részt:

- Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatal
- Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály
- Békés Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály
- Békéscsabai Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézete
- Békéscsaba Megyei Jogú Város Lengyel Nemzetiségi Önkormányzata
- Békéscsaba Megyei Jogú Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata Békéscsaba
- Békéscsaba Megyei Jogú Város Szlovák Önkormányzata
- Békéscsaba Megyei Jogú Város Román Önkormányzata
- Csorvás Város Önkormányzata

- Gerendás Község Önkormányzata
- Kétsoprony Község Önkormányzata
- Szabadkígyós Község Önkormányzata
- Újkígyós Város Önkormányzata.

Az együttműködő partnereken kívül a pályázati célokhoz illeszkedően az alábbi szervezetekkel működünk együtt:

- Türr István Kutató és Képző Intézet
- Békéscsabai Városi Nagycsaládosok Egyesülete
- Békéscsabai Kistérségi Egyesített Szociális Központ
- Békéscsabai Rendőrkapitányság
- Békéscsaba Kistérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ
- Békéscsaba Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény
- Békéscsabai Egészségügyi Alapellátási Intézmény (Városi Védőnői Szolgálat)
- Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Békéscsabai Tankerülete
- Békéscsaba Kistérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ
- Békés Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház
- Egyensúly AE Egyesület
- Békéscsabai Evangélikus Egyházközség
- Civil Szervezetek Szövetsége
- Béthel Alapítvány
- Mentálhigiénés Egyesület
- Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete
- AUT-PONT Autista Gyermekekért és Fiatalokért Alapítvány
- MI-ÉRTÜNK Prevenciós és Segítő Egyesület
- Békés Megyei Nők Egyesülete
- SINOSZ
- Vakok és Gyengénlátók Békés Megyei Egyesülete

Együttműködő önkormányzatok bemutatása

Békéscsaba

Békéscsaba, Békés megye székhelye Magyarország délkeleti részén, a dél-alföldi régióban, Békés megye földrajzi középpontjában, a Körös-Maros közén található. A közel 61 ezer lakosú Békéscsaba 1950 óta Békés megye székhelye, egyben a kistérség központja és megyei jogú város. Békéscsaba Megyei Jogú Város lakónépessége évről évre csökken.

Jelenlegi népesség 61068 fő.

Békéscsabának jelentős szerepet kell vállalni a határ menti együttműködések, a gazdasági, a kereskedelmi és civil kapcsolatok, valamint a közsféra erősítésével az európai uniós területi integráció érvényesítésében. A Dél-alföldi régió

legmarkánsabb városhálózati vázát a Kecskemét – Kiskunfélegyháza – Kistelek – Szeged - Hódmezővásárhely – Orosháza – Békéscsaba – Szarvas – Kecskemét háromszög alkotja.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programot Békéscsaba Megyei Jogú Város Közgyűlése 161/2013. (VI. 28.) közgy. határozatával fogadta el.

Csorvás

Csorvás város az ország délkeleti részén, a Tisza-Körös-Maros közötti területen, a Békés-Csanádi löszhát északkeleti, a Békési-sík délnyugati határán, Békés megye nyugati felén található, a 47. számú főúton Békéscsabától 22, Orosházától 16 kilométerre.

Lakónépessége: 5640 fő.

Jelentősebb számú nemzetiségek: szlovák, román, cigány. A település agrárjellegű, mivel földjei kiválóan alkalmasak mezőgazdasági termelésre, emellett azonban a feldolgozó- és a könnyűipar is jelen van a városban, valamint kiemelkedő a művészi színvonalú kézmű- és háziipar.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programot 99/2013. (VI. 26.) határozatával fogadta el a képviselő-testület.

Gerendás

A Csorváson keresztül haladó 47-es főútvonaltól 6 km-es bekötőút vezet ide, amely hazánk első betonútja. Belterületen (Ady E. u. - Kossuth L. u. - Petőfi S. u.) a természetvédelmileg védett hársfasor zöld alagútként borul a betonút fölé és tavasszal kellemes hársfavirág illattal fogadja a látogatót.

Jelenleg a község 1495 lakosú.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programot 47/2013. (IX. 18.) határozatával fogadta el a képviselő-testület.

Kétsoprony

A falutlan mezőháti tanyavilág Békés megyei részének majdnem közepén a városoktól messze, egészen későn (1876) telepített Kondoros falu alá, délkelet felől (átlag 8 kilométerre) benyúló és Békéscsabának a legtávolabb (átlag 17 kilométerre) eső kétsopronyi határcsücsökben három párhuzamos dülőút két oldalán három, majdnem útifalu szerűen zárt tanyasor épült ki.

Jelenlegi adatok alapján a településnek 1400 fő lakosa van.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programot 49/2013. (IX.12.) határozatával fogadta el a képviselő-testület.

Szabadkígyós

A település a Tiszántúl délkeleti részén, Békéscsabától 11 kilométerre, délre található. A település mellett található a Körös–Maros Nemzeti Park.

Szabadkígyós lakosainak száma: 2800 fő

A Helyi Esélyegyenlőségi Programot 33/2013. (VI.19.) határozatával fogadta el a képviselő-testület.

Újkígyós

A Maros hordalékháton, Békéscsabától délnyugatra 17, Gyulától nyugatra 26 km-re található.

A település lakosságszáma: 5461 fő

A Helyi Esélyegyenlőségi Programot 77/2013. (VI. 17.) határozatával fogadta el a képviselő-testület.

2015. évben valamennyi település képviselő-testülete elvégezte a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatát.

A problémák azonosítása az együttműködő település szinten

Az egyes önkormányzatok HEP-jében foglalt célokkal összhangban megfogalmaztuk, melyek azok a területek, amelyek „gyengeségként” definiálhatóak az egyes településeken. A fejlesztési lehetőségeket az alábbi táblázat foglalja össze.

A járás településeinek „gyengeségei”, fejlesztési lehetőségek

1. számú táblázat

Gyengeségek/fejlesztési lehetőségek	Békéscsaba	Csorvás	Gerendás	Kétsoprony	Szabadkígyós	Újkígyós
Alacsony iskolázottság, egyéb munkaerőpiaci szolgáltatások hiánya, magas a munkanélküliek száma		X	X	X	X	X
Nagymértékű a családok eladósodottsága, a lakásfenntartási támogatásban részesülők száma magas.	X	X	X			
Általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya magas.		X				X
Hátrányos helyzet generációkon keresztüli öröklődése.			X	X		
Magas az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító önkormányzati lakások száma.	X					
Háziorvosi rendelők nem a szükségletnek megfelelők.					X	
Települési állampolgárok egészségügyi állapota nem megfelelő.			X			
Rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők száma magas.		X				
Sok a hátrányos helyzetű gyermekek száma. Magas a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma. Magas a veszélyeztetett kiskorúak száma.	X	X	X	X	X	X
Gyermekeképzetés nem megfelelő színvonalú. A nyári időszakban a napközbeni ellátás biztosításának hiánya.		X	X	X		X

Gyengeségek/fejlesztési lehetőségek	Békéscsaba	Csorvás	Gerendás	Kétsoprony	Szabad- kígyós	Újkígyós
Kevés a születések száma.		X	X			
Nincs állandó pszichológiai ellátás.		X				
Alacsony az idősek informatikai jártassága.	X	X	X	X		X
Alacsony a nappali ellátást igénybe vevő időskorúak száma.	X	X		X	X	
Elmagányosodás, magas az egyedül élők aránya.		X	X	X		
Nincs megfelelő hely a szabadidő hasznos eltöltéséhez.				X		
Gyakran válnak bűncselekmények áldozatává az idősek. Egészségügyi problémák, betegségek jellemzik őket.			X			
Foglalkoztatást támogató programok száma alacsony az idősek tekintetében.						X
Sok esetben nem válik ismertté a családon belüli erőszak.	X	X		X		X
Korlátozott a gyerekek napközbeni ellátása, nehéz a gyestről, gyedről visszatérés a munkaerő-piacra.		X	X	X	X	
A gyermeküket egyedül nevelő nők számára segítséget nyújtó intézkedések hiánya.			X			
Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén, magas a nők munkanélkülisége.		X	X	X		
Közfeladatot ellátó épületek akadálymentesítettsége nem teljes körű.	X	X	X	X	X	X
Foglalkoztatottak alacsony száma a fogyatékosok tekintetében.		X				
A fogyatékkal élő személyek tájékoztatásának a hiánya az igénybe vehető lehetőségekről, juttatásokról.	X					

Több települési önkormányzat fogalmazott meg azonos típusú problémát. A táblázat külön kiemeli azokat a jellemzőket, ahol legalább négy település érintett.

1. Hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzet megállapítását azok a gyermekek kérhetik, akik részére rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt állapított meg a település jegyzője. Ez egyrészt jövedelmi szegénységet feltételez, amely mellett a szülő alacsony iskola végzettsége, alacsony foglalkoztatottsága és az elégtelen lakókörnyezet is jelen lehet. Kiskorú veszélyeztetettsége a család jövedelmi helyzetétől, a szülők iskolai végzettségétől független.
2. A közfeladatot ellátó épületek akadálymentesítése ügyében minden település tett már lépéseket és nagyon sokat léptünk előre e területen a szemlélet formálásban is. A munka végére nem ért

el még egyik település sem, mindenhol van még teendő.

3. Szabadkígyóst kivéve problémaként fogalmazták meg a járási települések az idősök informatikai jártasságának hiányát, ezért fejlesztési célként fogalmazódott meg az idősök körében az informatikai jártasság bővítése.
4. A legtöbb településen még mindig nagy számban okoz problémát az alacsony iskolázottság, az egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások hiánya. Ezek is hozzájárulnak ahhoz, hogy szinte valamennyi település úgy ítéli meg, hogy magas a munkanélküliek száma.
5. A családon belüli erőszak még mai modern társadalmunkban is tabunak számít, mind az erőszak alkalmazója, mind annak elszenvedője igyekszik eltitkolni az erőszak létét. A szakemberek szeretnék elérni, hogy állampolgári szinten nőjön a probléma iránti érzékenység és az erőszakot elszenvedettek minél nagyon számban jelezzék a bántalmazás tényét.
6. Békéscsaba és Szabadkígyós kivételében még nagy problémát jelent a gyermekek napközbeni ellátása, mert nincs, vagy nem elegendő férőhellyel rendelkező bölcsőde áll a település rendelkezésére, amely megakadályozza a munkába való visszatérés lehetőségét, valamint a GYED EXTRA igénybevételét, ezáltal csökken a gyedről visszatérés a munkaerő-piacra.
7. Felmerült a gyermekétkeztetés korszerűsítésének igénye, mert a gyermekétkeztetés nem minden településen megfelelő színvonalú. A nyári időszakban a napközbeni ellátás biztosításának hiánya sok családnak okoz problémát.
8. A nyugdíjkorhatár elérését követően számos változás következik be az egyén életében, amelyek közül több az elmagányosodás irányába hathat. A nappali ellátást biztosító intézményeknek, azaz a kluboknak nagy szerepe lehet az időskorúak életében. Településeken ennek ellenére gyakran alacsony a nappali ellátást igénybe vevő időskorúak száma.

A közös problémák megoldására egy **szakmai kerekasztalt hoztunk létre**, amelynek célja a probléma meghatározáson túl az adott problémára hozott javaslatok és programok kidolgozása. A szakmai kerekasztal első lépése a helyzetelemzés, majd a probléma meghatározása és a javaslatok az intézkedési terv elkészítéséhez, amely a komplex járási esélyteremtő programtervet megalapozó dokumentum.

Az aktualizált járási szintű problémák megoldására készült el az **esélyteremtő programterv**.

A szakmai kerekasztal fókuszában a Helyi Esélyegyenlőségi Programban (a továbbiakban: HEP) szereplő célcsoportok állnak.

A szakmai kerekasztal (a továbbiakban: munkacsoport) munkacsoportja az alábbi témakörök problémáival foglalkozik:

- Romák és mélyszegénységben élők esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport

- Fogyatékkal élők esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport
- Gyerekek esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport
- Nők esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport
- Idősek esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport

A célcsoportok programtervei:

Romák és mélyszegénységben élők esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport által felállított programtervezet

A mélyszegénységben élők jelentős hátrányokkal rendelkeznek az élet szinte minden (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy) területén. A háztartások bevételi forrásainak túlnyomó része szociális transzferekből származik, messze nem éri el a létminimum biztosításához szükséges jövedelmet.

A pénzügyi krízishelyzetek kialakulását számos tényező okozhatja, amelyből egyszerre több is jelen lehet az egyén életében. Ilyen például a létminimumot sem fedező bevételek mellett a megtakarítási lehetőségek nyilvánvaló hiánya, a közüzemi tartozásokból eredő eladósodás, valamint a pénzügyi tudatosság, tervezés mindennapi gyakorlatának hiánya, vagy például betegség.

A mélyszegénységben élők számára elérhető szociális szolgáltatások és támogatásformák, a legtöbb esetben már nem tudják hatékonyan kezelni a családok szociális krízishelyzeteit, megelőzni a háztartások gazdálkodási egyensúlyának felborulását, az eladósodást.

Helyzetelemzés

A településeken a mélyszegénység, mint probléma nem szűkíthető le a roma lakosokra. Azok a gyermekek, akik a rendszerváltás idején mélyszegénységben élő családban nőttek fel mára felnőttekké váltak. Többen ugyanolyan nehéz sorban élnek felnőttként, mint gyermekkorukban. Az örökölt családi mintát viszik tovább. Az ő esetükben úgynevezett generációs mélyszegénységről beszélhetünk. A családok a meglévő erőforrásaikat sem tudják jól hasznosítani, gyakran nagyon komoly életvezetési problémával szembesülnek a szakemberek.

Problémák meghatározása

A pályázatba bevont településeken eltérő arányban, eltérő prioritásokkal, de jellemzően a legtöbb helyen jelen lévő problémák:

- magas a tartósan munkanélküliek aránya,
- magas az általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (szakképzettség hiánya), egyidejűleg a tanulás, mint érték, nem fogalmazódik meg a mélyszegénységben élőkben,
- hiányoznak a felnőttképzési programok,
- egyéb munkaerőpiaci szolgáltatások hiánya is beazonosítható,
- kevés a munkalehetőség,
- a családok nagymértékű eladósodása jellemző, életvezetési problémákkal küzdenek,
- a pályakezdő fiatal álláskereső úgy a szakképzettséggel rendelkező, úgy a nem rendelkezők száma magas,
- egyre több azoknak a száma is, akik álláskeresőként a 45 év feletti korosztályból kerülnek ki – az ő esetükben az is probléma, ha

megszűnik az állásuk, ami biztonságos megélhetést nyújtott számukra, nem tudják feltalálni magukat és újragondolni az életüket,

- a legtöbb községben nincs kerékpárút, ami megkönnyítené a szomszédos településekre, városokba (Békéscsaba, Orosháza) az átjárást,
- élnek olyan családok a térségben, akik településről településre költöznek; támogatott lakhatási lehetőséghez jutnak, 1-2 évet maradnak az adott településen, lelakják a számukra biztosított lakást, nem fizetik a rezsit, élnek a 4-5 gyermek után járó családi pótlékból és a segélyekből, majd miután a felhalmozott adósságaik miatt ellehetetlenülnek, továbbköltöznek,
- sok család él rendkívül puritán körülmények között; a fűtési szezonban mindent, amiből hő nyerhető, eltüzelnek, mert nincs pénzük tűzifára
- Képességeik és készségeik közül leginkább önmaguk menedzselése hiányzik, ezért azok sem tudnak munkát kapni, akik piacképes tudással (képesítés és munkatapasztalat) rendelkeznek (pl.: táskatervező és készítő; gobelin falvédő készítő; gyermekfelügyelő...stb.). Olyan projekt tervezése szükséges, amelynek keretében úgy történik meg az új munkahelyek létrehozása, hogy az a meglévő humán erőforrás való tudására és a helyi társadalomban megjelenő valós szükségletekre épül.

Járési szintű esélyteremtő programterv keretében megvalósítható intézkedési terv megfogalmazása

- **Kerékpárút-hálózat további bővítése:**
- Újkígyós és Szabadkígyós között a kerékpárút működik, nagy forgalmat generál, a lakosság jelentős mértékben használja, mivel a mélyszegénységben élőknek nincs lehetőségük munkavállalás, ügyintézés céljából a környező településekre tömegközlekedéssel utazni, csak gyalog vagy kerékpáron. Az autópályák pedig rendkívül nagy forgalmúak, veszélyesek a gyalogosokra és a kerékpárral közlekedőkre egyaránt. Kerékpárút-hálózat további bővítése szükséges a járási székhely irányába.
- **Több szociális munkás foglalkoztatásának lehetővé tételét az intézményekben:**
A járási szinten megjelenő problémák növekedését távtanácsadással, távsegítséggel megoldani nem lehet. Olyan elkötelezett munkatársakra van szükség, akik elnyerik a rászorulókat bizalmát és a helyszínen gyakorlati segítséget nyújtanak egyéni esetkezelések, fejlesztések útján. A végső cél visszaintegrálni a mélyszegénységben élőket a társadalomba.
- **Életvezetési tanácsadás:**
Tréningek keretében, gyakorlati útmutatást is magába foglaló életvezetési tanácsadás keretében elérhető lenne, hogy a családok megtanulják pl.: az otthoni kenyérsütést, zöldségtermesztést, állattenyésztést, valamint minden olyan praktikus ház körüli munkát, amellyel képesek takarékoskodni és saját szűkebb családi költségvetésükből a maguk és családjuk önellátását megoldani.
- **Képzés**
A hiányszakmák felmérését követően minimum OKJ-s, vagy ezt a szintet meghaladó, használható tudást nyújtó képzési, továbbképzési lehetőség biztosítása. Fontos az iskolai tehetséggondozás: művészeti, sport területen. Szociális szövetkezetek működésének bővítése, állami támogatások igénylésén keresztül.

- **Kitörési pontok azonosítása:**

A mélyszegénységbe született gyermekek különböző életfázisaiban, pályaválasztás elősegítése, önértékelésük fejlesztése. A mélyszegénységben élők motivációjának növekedéséhez vezető eszközök megtalálása, alkalmazása a hiányalapú szükségletek (fiziológiai, biztonsági, szeretet, elismerés) teljesülését követően.

- **Támogatott lakhatás:**

Szükséges a támogatott lakhatási lehetőségek áttekintése, esetleg modellprogram kidolgozása a mélyszegénységben élők számára.

- **Közösségi házak:**

Közösségi házak (helyi szinten szerveződő közösségek) működtetéséhez, programok szervezéséhez lehetőségeket kell keresni. Ezeknek a közösségi tereknek az alkalmassá tétele a helyi tanfolyamok, gyakorlati képzések, stb. lebonyolításához (pl. Internet hozzáférési lehetőség kiépítése, eszközpark vásárlás, fűtött helyiségek biztosítása). Közösségfejlesztés a kulturális esélyteremtés jegyében.

- **Egyházi kapcsolatok bővítése:**

Az egyházi kapcsolatok bővítésén keresztül a hitélet által nyújtott lelki támogatáson túl az egyházi kapcsolatok lehetőségeit is nagyobb mértékben ki lehet használni.

- **Mélyszegénységben élők helyzetének áttekintése:**

Mélyszegénységben élők helyzetének pontos ismerete nélkül nem lehet célzott és hatékony beavatkozási pontokat meghatározni, ezért szükség lenne egy járásiszintű felmérésre - szociális térkép készítésére – amely dokumentum alapján a közös beavatkozási lehetőségeket lehet meghatározni.

- **Biztos kezdet gyerekház programok működtetése:**

Biztos kezdet gyerekház filozófiájának alappontja az egyes szakmák összehangolt együttműködése a gyermekes családok felé nyújtott személyes szolgáltatások minőségének fejlesztése. A biztos kezdet gyerekházak biztosítják a gyermekek korai képességgondozását, a korai fejlesztéshez kapcsolódó speciális szolgáltatásokat, valamint a szülői kompetenciák elsajátítására is lehetőséget nyújtanak, és támogatást biztosítanak a szülői munkavállalás elősegítéséhez.

- **Az esélyteremtés elősegítése a foglalkoztatás növelése keretében:**

Valamennyi békéscsabai és a hozzá tartozó kistérség álláskeresői – *felkutatva azokat is, akik nincsenek regisztrálva* – készségének és képességének felmérése (Ki miben profi, mihez ért?). Ehhez nem elég egy statikus kérdőív, mert éppen az önmenedzselés hiánya miatt sok esetben megfogalmazni sem tudják, hogy mihez értenek, egyszerűen csak profi módon csinálnak valamit, amiről nem is gondolják, hogy az profi szint.

Ugyanezen, földrajzi területen alaposan felmérni a szükségleteket (Milyen és hány fős munkahelyek hiányoznak, mire van szüksége az embereknek, családoknak, szervezeteknek, amit képesek is megfizetni?).

Összevetni a kapott eredményeket, és azok alapján pontosan meghatározni, hogy milyen képzésekre, továbbképzésekre van

szükség az álláskeresőkhöz való viszonyulásban, ami a tényleges társadalmi szükségletek kielégítéséhez tudja biztosítani, hogy az adott álláskereső alkalmas legyen a munkaerő-piaci igény maradéktalan kielégítésére.

Megtervezni az újonnan létrehozandó munkahelyeket pontos területi körülhatárolással (Mely meglévő munkahelyen lehet fejleszteni? Milyen új szolgáltatást kell elindítani? Potenciális egyéni vállalkozások számbavétele... stb.) Ezt követően a tartós munkahelyek létrehozására lehet egy projektet elindítani, beépítve minden garanciális elemet, ami az uniós források megszűnését követően is biztosítja a létrehozott munkahely hosszútávon történő fenntartását.

A fogyatékossgal élők esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport által felállított programtervezet

A fogyatékossgal élő emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és a lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán, vagy egyáltalán nem képesek élni. Emberi kapcsolataink, a társadalom valódi értékét az is meghatározza, mennyire adatik meg embertársainknak az esély arra, hogy boldog, tartalmas, teljes értékű életet élhessenek. A fogyatékossgal élő életét megkönnyíteni, élhetőbbé, korlátoktól mentesebbé tenni már önmagában komoly elhivatottságot jelentő feladat. Közös célunk, hogy elősegítsük a társadalmi integrációt, a társadalmi összetartozást és az életkörülmények javítását, érvényesítsük az emberi méltóság és az egyenlő bánásmód elvét.

A fogyatékossga típusai:

- mozgáskorlátozott
- látássérült
- értelmi fogyatékos
- hallássérült, beszédhibás
- autizmus.

Az Országgyűlés a fogyatékossgal élő emberek hátrányainak enyhítésére, esélyegyenlőségük megalapozása, illetve a társadalom szemléletmódjának alakítása érdekében elfogadta a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényt (a továbbiakban: Esélytv.). A törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.

Helyzetelemzés

Az Esélytv. deklarálja, hogy a tervezési, döntési folyamatok során kiemelten kell kezelni a fogyatékossgal élő személyek sajátos szükségleteit, a fogyatékos személyeket érintő döntések során tekintettel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt. A fogyatékossgal élők életét ezen kívül számtalan jogszabály, intézmény, szakmai és társadalmi szervezet segíti. A nehéz élethelyzetbe kerülve az információkhoz való hozzájutás mégsem akadálytalan az érintettek és hozzátartozóik részére. A fogyatékossgal élők esélyteremtésének biztosítására alakult munkacsoport ülésein egyértelművé vált, hogy a szociálpolitikai támogató rendszer tagjai sem ismerik teljes körűen a fogyatékkal élők civil szervezeteinek munkáját. Kiadvány készítése van folyamatban, amellyel segítséget lehet nyújtani a tájékozódásban, egyúttal hasznos és aktuális információkkal szolgál a fogyatékossgal élők ellátásában résztvevő szakemberek és valamennyi érintett, érdeklődő, felelősen gondolkodó állampolgár számára.

Újkígyós: az intézményekbe való bejutást akadálymentesített rámpa segíti. Az Ezüstág Gondozási Központ épületébe vakvezető sávot és tapintható információs táblát szeretnének elhelyezni. A buszmegállók szintén akadálymentesítettek.

Csorvás: valamennyi közintézmény fizikailag akadálymentesített.

Kétsoprony: a Hivatal épülete tekintetében a fizikai akadálymentesítés az elhelyezkedés és megközelíthetőség miatt nem lehetséges. Az orvos centrum és a művelődési ház esetében az idén megvalósulhat. Rámpa eddig is volt, de az épületeken belül is új kialakítások történnek.

Gerendás: a középületekbe akadálymentesen be lehet jutni, bent azonban az akadálymentesítés nem megoldott. A községben akadálymentesített autóbusz nem közlekedik és problémát jelent, hogy a busz – vonatközlekedés nincs összehangolva.

Békéscsaba: Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlése 2015 májusában elfogadta Békéscsaba Megyei Jogú Város Integrált Területi Programja 2014-2020. című dokumentumot, amely tartalmazza a városi közszolgáltatások komplex fejlesztését célzó projektsomagot is. Ez hozzájárul a jobb városi életminőség kialakításához, a város vonzerejének és népesség megtartó erejének növekedéséhez. A beruházások emellett hozzájárulnak a szolgáltatások jobb elérhetőségéhez, a szociális biztonság növeléséhez és egy egészségtudatosabb társadalom kialakításához is. A fenntartható fejlődést szolgálják a közlekedési fejlesztések, az akadálymentesítés pedig egy befogadóbb társadalom megvalósításának fontos feltétele. A beavatkozások minden esetben tartalmazzák az akadálymentesítési feladatok elvégzését is.

Problémák meghatározása

A helyi esélyegyenlőségi programok 2 éves felülvizsgálati ciklusával összekapcsolva jelen projektben megvalósítandó feladatok végrehajtását, a jelenlévők kiindulási alapnak tekintették a projektbe bevont járási önkormányzatok HEP-jeit, az intézkedési tervek végrehajtását és különösen az azokban közös problémaként azonosított alábbi területeket:

- A fogyatékkal élők nem ismerik teljes körűen az állami és önkormányzati támogatások rendszerét, tartalmát.
- A fogyatékkal élők információkhoz és eszközökhöz való hozzáférése akadályozott.

Járási szintű esélyteremtő programterv keretében megvalósítható intézkedési terv megfogalmazása

- **Tájékoztató kiadvány készítése**
Az információhiányt nagyban enyhíthetné egy olyan akadálymentesített tájékoztató füzet (hangos könyv, jelelt kiadvány), amellyel segítséget lehet nyújtani az elérhető szolgáltatásokról, juttatásokról. Egy közérthető, átlátható struktúrájú, rendszeres időközönként aktualizált tartalmú kiadvány egyúttal hasznos és aktuális információkkal szolgálhat a fogyatékkal élők ellátásában résztvevő szakemberek és valamennyi érintett, érdeklődő, felelősen gondolkodó állampolgár számára.
- **Tanácsadás, jogi képviselet elérhetővé tétele**
A teljes körű tájékoztatás érdekében, a járás valamennyi településére érdemes lenne a tanácsadást és a jogi képviseletet kiterjeszteni, mert jelen esetben csak Békéscsabán működik mindkettő. Programterv része, hogy a közreműködő településekre eljusson ez a szolgáltatás rendszeres időközönként, szakemberek által. A felmérésekből kiderül, hogy

komoly nehézséget okoz a célcsoportoknak Békéscsabára beutazni és ügyeket intézni, ezért minden olyan szolgáltatás, ami 'házhoz hozható', nagy segítséget jelent az érintettek számára.

- **Partnerségi kapcsolatok szélesítése**

Az állami, önkormányzati és civil szervezetekkel való együttműködés szorosabbá tétele, a rendszeres tapasztalatcserék és közös gondolkodás jelentősen javíthatná az információ-áramlást, ezáltal az érintettek tájékoztatását.

- **Teljes körű akadálymentesítés a településeken**

A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség teljes körű megvalósítása még nem valósult meg, Több működő közintézményben vannak hiányosságok, amelyek felszámolása jelentős többletforrást igényel.

- **Mentális gondozás**

A fogyatékkal élők és családtagjaik a mindennapok megélésében sokkal több kihívással találkozhatnak, mint ép társaik. Ezért a célcsoporthoz tartozóknak és családtagjaiknak fokozottabban szükségük lehet a mentális támogatásra.

- **Jelnyelvi képzés szervezése**

A siketek és nagyothallók társadalmi integrációját és a velük való kommunikációt nagyban segíti, ha minél több, ép ember ismeri a jelnyelvet, és képes készség szinten így kommunikálni, civil segítőként vagy szakemberként.

- **Fogyatékkal élők sportolási lehetősége**

Az egészséges életmód szerves része a sport. A fogyatékkal élők esetében nagy körültekintetéssel kell kiválasztani azt a rendszeres mozgásformát, amely örömet, kikapcsolódást jelent és jótékony hatással van a testi, szellemi, fizikai teljesítményre (pl.: kerekesszékes vívás, vízi sportok).

- **Iskolai érzékenyítő programok**

Az elfogadásra és toleranciára való nevelést a gyermeknél minél kisebb korban kell elkezdeni. Az iskolai érzékenyítő programok szervezésével elérhető, hogy nyitott szemléletű, befogó felnőttekké váljanak a mai fiatalok, és állampolgársági szinten nőjön a fogyatékkal élők problémái iránti érzékenység.

- **Akadálymentesítés a helyközi járatokon**

A komplexen akadálymentesített helyközi járatok minél szélesebb körben történő alkalmazása jelentősen megkönnyítheti a fogyatékkal élő emberek helyközi utazását, a speciális közszolgáltatások elérésének lehetőségét.

- **Megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása**

A megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása valamennyi településen fontos kérdés, nemcsak jövedelem termelő, hanem közösségépítő, fejlesztő, felzárkóztató szerepe miatt is.

Idősek esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport által felállított programtervezet

A nyugdíjkorhatár elérése, az aktív munkaerőpiacról való kivonulást követően a hétköznapi kapcsolatok meggyengülése, a megmaradt ismerősökkel fenntartható kapcsolat egyre nehezebbé válása, a gyermekek és/vagy unokák kirepülése a családi fészekből, sőt a társadalmi, technikai változások egyre dinamikusabb hatása, amelyekhez a korosodó ember nehezebben tud alkalmazkodni mind-mind az elmagányosodás irányába hathatnak. Ahhoz, hogy az öregedést eredményként vagy lehetőségként - és nem fenyegetésként - lehessen megélni, erre az életszakaszra is tudatosan készülni kell.

Helyzetelemzés

A tevékeny öregkor nagyon fontos a nemzedékek közötti szolidaritás fenntartásában is azokban a társadalmakban, amelyekben egyre több az idős ember. Az aktív időskor lehetőséget ad a mostani és a jövőbeni idősebb embereknek arra, hogy:

- továbbra is tevékeny szerepet tölthessenek be a társadalomban,
- tudásukat továbbadják,
- egészséges, boldog és teljes életet élhessenek.

Békéscsaba járásban valamennyi településen működik az idősek klubja, és sok civil és társadalmi szervezet tart fenn, vagy működtet olyan közösségi teret, amelyek speciálisan az idősek részére biztosítanak rendezvényeket, szolgáltatásokat (nyugdíjas egyesületek, népdalkörök).

Problémák meghatározása

Település szinten az idősek vonatkozásában is sok azonos problémával találkozunk, attól függetlenül, hogy több ponton - társadalmi szerkezetében, méretében, lakosságszámában, korösszetételében, infrastruktúrájában - eltérő települések alkotják a Békéscsaba járást. A legtöbb helyen jelen lévő problémák:

- alacsony az idősek informatikai jártassága,
- alacsony a nappali ellátást igénybe vevő időskorúak száma,
- elmagányosodás, magas az egyedül élők aránya,
- rendszeres szűrővizsgálatok.

Járási szintű esélyteremtő programterv keretében megvalósítható intézkedési terv megfogalmazása

- **Az időskorúak informatikai képzése**

A közelmúlt gyors technológiai fejlődése és az internet térhódítása okán a digitális írástudatlanság miatt idősebb korosztálynak nagyobb a kockázata az aktív társadalomból való kirekesztődésre. Egyre több információ, áru és szolgáltatás - beleértve a kormányzati szolgáltatásokat is - érhető el kizárólag elektronikus úton, ezért a kirekesztődés kockázata várhatóan növekszik a digitális írástudatlanok körében. Netgeneráció 60+ elnevezéssel a Békéscsabai Városi Nyugdíjas Egyesület közreműködésével számítástechnikai képzést szervezünk. A kurzus elvégzése után bővül azoknak az időskorúaknak a száma, akik a számítógép alapszintű felhasználására képesek.

- **Alacsony a nappali ellátást igénybe vevő időskorúak száma**

A nappali ellátást biztosító intézményeknek, azaz a kluboknak nagy szerepe van az időskorú személyek életében. A nyilvánosság erősítésével elérhető lenne, hogy a közösségi, kulturális, vagy akár képzési programot szervezők megtalálják a megfelelő – személyre szóló – módszert az érintett célcsoport minél több tagjának elérésére.

- **Információs csatornák kiépítése**

Az idős emberekkel való kapcsolattartás másfajta megközelítést kíván, mint a többi korcsoportoknál. A közösségekkel és a kortársakkal való kapcsolattartást nehezíthetik az életkori sajátosságok a mozgásképesség, látás- és hallásromlás. Megfelelő információs csatornák kiépítésével a közösségi kapcsolatok tovább fennmaradhatnak, amelyek jótékony hatással bírnak az egészségi és mentális állapotra is.

- **Helyi szinten szerveződő közösségi programok**

Az elmagányosodás és elszigetelődés elkerülése érdekében a helyi szinten szerveződő közösségi programoknak - kirándulások, szabadidős programok - nagy jelentősége van, a generációk közötti tudás átadásában, a hagyományok ápolásában és a hasznosságtudat erősítésében.

- **Rendszeres szűrővizsgálatok biztosítása**

Több szűrővizsgálatot csak a nagyobb települések orvosi centrumaiban lehet elvégeztetni, de ezekre a helyekre történő eljutás vagy egyáltalán nem megoldható, vagy a közösségi közlekedés igénybevételével is nehézkes. Ezért merült fel az igény a településekre, vagy településrészekre megszervezhető szűrővizsgálatok végzésére.

Gyermekek esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport által felállított programtervezet

Egyesült Nemzetek Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata kimondja, hogy a gyermekkor különleges segítséghez és támogatáshoz ad jogot.

A család valamennyi tagja fejlődésének és jólétének természetes környezeteként meg kell kapnia azt a védelmet és támogatást, amelyre szüksége van a gyermek személyiségének harmonikus kibontakozásához, hogy családi környezetben, boldog, szeretetteljes és megértő légkörben nőjön fel. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy felnőttként teljes mértékben felkészült legyen az önálló életvitelére a társadalomban.

Helyzetelemzés

A gyermekek esélyteremtésének kérdését valamennyi járási település önkormányzata kiemelt kérdésként kezeli. A téma szorosan kapcsolódik a nők és a családok esélyteremtésének kérdésköréhez. A gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra, és megfelelő jogi védelemre van szüksége születése előtt és születése után.

A veszélyeztetettség olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Egy gyermek egyszerre több okból kifolyólag is lehet veszélyeztetett. A veszélyeztetettség megállapításánál nem feltétlenül szempont a szülő iskolai végzettsége, illetve az a tény sem, hogy a gyermek részesül-e rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül-e. A védelembe vett gyermek sem lesz veszélyeztetett, amennyiben a védelembe vételi eljárás fel tudja azonnal oldani a veszélyeztetettség forrását.

A veszélyeztetettség oka négy főcsoportra osztható:

- Környezeti főcsoport: a gyermek közvetlen környezete az irányadó, amely hatással lehet a gyermek életére, konkrétan veszélyezteti őt
- Magatartási főcsoport: az érintett kiskorú magatartása, viselkedése
- Egészségi főcsoport: a gyermek egészségi problémája, tanulási nehézsége
- Anyagi főcsoport: az anyagi gond egyértelműen a jövedelmek hiányából származik

Újkígyóson a családok anyagi helyzetének javítása érdekében a közfoglalkoztatás fokozását, a rászorulóknak képzésekre történő beíratását, a tanfolyamok elvégzését tűzték ki célul. Ezek a célok 2014-ben kiválóan, 2015-ben már kisebb mértékben teljesültek. Bölcsőde bővítése területén a férőhelyek számának növelése pályázati forrás igénybe vétele mellett megtörtént.

Csorváson az óvodai létszám nőtt. A gyermekek egészséges táplálkozása érdekében kitűzött célok teljesültek. A veszélyeztetett kiskorúak magas számának csökkentése érdekében a védőnői szolgálat fokozottabb jelenlétével igyekeztek a problémáknak elejét venni, hiszen a megelőzéssel, az odafigyeléssel sok későbbi negatív következmény kialakulását meg lehet állítani. Sok a családvédelmi, gyermekvédelmi szolgálat látókörébe került, gyermekvédelmi gondoskodást igénylő gyermekek száma, ezen belül pedig magas a

védelembe vett gyermekek száma.

Szabadkígyóson az intézkedési terv itt is a megelőzésre és felderítésre fókuszál. Prevenációs előadások segítségével a bűnmegelőzés volt a HEP egyik hangsúlyos eleme. A bölcsődei létszám bővítése itt a nők problémakörénél jelent meg: „visszatérésük elősegítése a munka világába” témakörben.

A drog- és alkoholfogyasztás a gyermekek körében szintén olyan terület, ami problémát jelent a településeken és általában maga után vonja az iskolai, otthoni magatartás problémák kialakulását is.

Békéscsabán a Csabagyöngye Kulturális Központban egy önsegítő csoport (alkohol- és) indult a drogfüggő gyermekek szülei számára. Ez egyrészt a hasonló problémával küzdő szülők számára egy ismerkedési lehetőség, tapasztalatcsere, másrészt irányított – szakmai – előadásokkal, pszichológussal, esetpéldákkal segítik a szülőket, próbálnak megoldásokat találni a közös és egyedi problémákra. A csoport létrehozását a rendőrség szorgalmazta.

Gerendás községben is megjelent a gyermekek drogfogyasztása. Helyben 'kapható' olyan tudatmódosító szer, amelyhez a gyermekek hozzá tudnak férni. Tudomásuk van arról is, hogy bizonyos gyerekeket a drogok terjesztésébe is bevontak. Hatékonyabb fellépést várnának el a községben a rendőrség részéről.

A munkacsoport összegző megállapítása az volt egyöntetűen, hogy a problémás gyermek legtöbbször problémás családból kerül ki. Az alapvető szülői feladatok ellátásával kapcsolatban jelentkeznék gondok – és ez nem elsősorban az anyagi helyzetből fakad.

Problémák meghatározása

A projektben résztvevő települési önkormányzatok szakemberei a gyermekek esélyteremtésének kérdéskörében az alábbi problémákat, illetve feladatokat határozták meg:

- Nevelőszülők hiánya
- Családi konzultáció (problémák okainak feltárása)
- Veszélyeztetettek az egyszülős családok
- Családban az önsegítő csoport
- Kamera kihelyezése közterületeken
- Szabadidő sport lehetőségek bővítése (éjszakai kosárlabda)
- Kortárs képzés
- Család visszaállító projekt
- Korai felismerés
- Várandósok
- Gyermekpszichológusok hiánya
- Bölcsődei ellátás a veszélyeztetett családok esetén
- Érdeklődési kör felmérését követően tematikus klubok kialakítása
- Egészséges szemléleten alapuló ismeretek hiánya

Járési szintű esélyteremtő programterv keretében megvalósítható intézkedési terv megfogalmazása

- **Nevelőszülők hiánya**
Nevelőszülők képzése segítheti, hogy az átmenetileg nehéz helyzetbe került családok gyermekei biztonságos, családi környezetbe kerüljenek intézményi elhelyezés helyett.
- **Családi konzultáció**
A családon belüli feszültségek, nézeteltérések a kialakult problémák okainak családi konzultó keretében történő feltárása segítheti, hogy a vélt vagy valós sérelmek feloldódjanak, hogy a családtagok harmonikus
- **Veszélyeztetettek az egyszülős családok**
A gyermekek jelentős része ma már nem családba születik, és sok párkapcsolat bomlik fel a gyermek felnőtté válása előtt. Nem ritka, hogy a szülő tudatosan választja gyermeke neveléséhez az egyszülős családmódot, másoknak eredeti szándékuk ellenére alakul így az életük. Az érintett szülőknek sok kihívással kell megküzdniük, amelyekhez segítséget jelenthet a speciálisan nekik nyújtott támogatás.
- **Kamera kihelyezése közterületeken**
Térfigyelő kamera rendszert a települések jellemzően a közbiztonság javítása, a közterületeken elhelyezett műtárgyak állagának megóvása, a közterületeken megtalálható magántulajdon védelme, és a közterületen elkövetett bűncselekmények visszaszorítása (pl: drogterjesztés, fogyasztás) érdekében telepítenek. Magyarországon körülbelül tíz éve alkalmazzák a települések ezt a módszert a bűnözés visszaszorítása érdekében. A térfigyelő rendszerek nem csak a nagyvárosokban, hanem a pár száz lelket számláló falvakban is szükségesek.
- **Sport lehetőségek bővítése**
Az egészséges testi, lelki és szellemi fejlődés elengedhetetlen eleme a rendszeres sportolás. A fiatalok nyitottak az atipikus szabadidő eltöltésére számukra a közösségi terek, közös sportok (pl. említésre került az éjszakai kosárlabdázás) sokat segítenének abban, hogy felesleges energiáikat levezessék és szabad idejüket hasznosan töltsék.
- **Kortársképzés**
A személyiségfejlődés minden szakaszában jelentős szereppel bírnak a kortárscsoportok. Ha nem galeri- illetve bandaszzerű csoportosítás érvényesül, a gyermek- és ifjúkori csoportok rendkívül értékesek, mert felnőttes szerepeket, kommunikációs módokat tanítanak, önálló viselkedési terepet nyújtanak, nagyon sok valós visszajelzést adnak a személyiség számára, amelyek segítségével az fejlesztheti, korrigálhatja önmagát. A kortársképzéssel támogatható, hogy minél több gyermek kapjon jó irányú megerősítést kortársaitól, ezzel is segítve az egészséges személyiségfejlődést és a felnőtté válást.
- **Családi önszolgáltató csoport és család visszaállító projekt**
A család, mint legkisebb és legalapvetőbb társadalmi egység olyan értékek közvetítésére képes, amely más közösséggel nem, vagy csak nehezen pótolható. Ezért fontos ezeknek a közösségeknek a

folyamatos pozitív megerősítése és támogatása. Fontos lenne olyan programok szervezése a gyermekek, fiatalok számára, ahol a család fontosságát, jól működő családi modelleket ismernek meg. További igényként fogalmazódott meg a szülők számára lehetőség biztosítása a problémás esetek megbeszélésére, szakmai felügyelettel azok megoldására irányuló konzultációs lehetőség, család-visszaállítási lehetőségeinek feltárása.

- **A korai drog- és alkoholfogyasztás**

A korai drog- és alkoholfogyasztás megelőzésére iskolai felvilágosító kampányok szervezése nagy segítséget jelentene.

- **Egészséges szemléleten alapuló ismeretek hiányának csökkentése**

Komplex települési egészségkép/egészségtérkép készítése hozzájárulhat ahhoz, hogy a szakemberek pontosabb képet kapjanak a családok egészséges életmód ismereteinek meglétéről, illetve hiányáról. Amely alapján meghatározhatók a szükséges beavatkozási pontok és területek.

Nők esélyteremtésével foglalkozó munkacsoport által felállított programtervezet

A férfiak és nők társadalmi szerepe a történelem folyamán folyton változik. Ez a változás a legszembetűnőbben a fejlett országok munkaerőpiacán mutatkozik meg. A nők munkavállalása a XX. század második felében felgyorsult. A társadalomban bekövetkezett változások, a nők iskolai végzettségének emelkedése sem befolyásolja a hagyományos nemi szerepeket és a hagyományos családi munkamegosztást, amely szerint elsősorban a férfi a család fenntartója, a nő a háztartás ellátója, a gyerekek nevelésének terhére cipelő személy. Ez magyarázza a növekvő konfliktusokat a családban és a munkahelyeken.

Helyzetelemzés

A statisztikák szerint Magyarországon a hozzátartozója erőszakos magatartása következtében átlagosan minden harmadik napon meghal valaki, a családon belüli erőszak gyermekáldozatainak száma pedig havonta legalább egy. Azoknak a számát pedig felbecsülni sem tudjuk, akiknek életre szóló sérülést okoz a fizikai és lelki bántalmazás.

A valós helyzet, a szakemberek meglátása szerint rosszabb, mint amit a statisztika sugall. A családokban előforduló brutalitások áldozatai ugyanis igen gyakran rejtve maradnak mindenfajta felmérés elől. Egyrészt, mert képtelenek a családon belüli brutalitást bűncselekményként érzékelni, másrészt tartanak az "agresszor" bosszújától, harmadrészt a környezet (negatív, megkülönböztető) reakciójától. Sokszor az áldozat egyszerűen letagadja a bántalmazást, például azért, hogy megőrizze a család egységét vagy azért, mert mind lelkileg, mind anyagilag kiszolgáltatott helyzetben van.

Problémák meghatározása

A projektben résztvevő települési önkormányzatok szakemberei a nők esélyteremtésének kérdéskörében az alábbi problémákat határozták meg:

- a nők családon belüli védelme
- a nők munka világába történő visszatérésének segítése
- gyermekek napközbeni felügyelete
- bölcsődei férőhelyek számának bővítésére vs. CSANA (önkormányzati vs. civil)
- családbarát munkahely

Járési szintű esélyteremtő programterv keretében megvalósítható intézkedési terv megfogalmazása

- **A nők családon belüli védelme:**
Sok esetben nem válik ismertté a családon belüli erőszak. A települések információs napokkal, - bevonva a védőnőket, a családsegítőket, a pedagógusokat - odafigyeléssel, szemléletformálással tehetnek az ilyen helyzetek kialakulása ellen. Fontos a jelzőrendszer tagjainak is a folyamatos képzése, hogy ha megtörtént az erőszak a környezet képes legyen ezt felismerni, és tenni ellene.
- **A nők munka világába történő visszatérésének segítése:**
A nők munka világába történő visszatérését segítheti a bölcsődei férőhelyek számának növelése, míg másoknak az információnyújtás, állaskeresési, motivációs tréning jelentheti a segítséget. Speciális esetekben a családi napközi vagy házi gyerekfelügyelet igénye is

felmerült, bővítve ezáltal azon ellátási lehetőségek körét, amelyek a gyermekek napközbeni ellátását szolgálják. Fogyatékkal élő gyermekét nevelő szülő(k) esetében még inkább jelen van ez a probléma, nekik a bölcsődei ellátás nem minden esetben jelenthet megoldást.

Békéscsaba bizonyos városrészeiből a közlekedés hiányossága miatt nehéz az anyukáknak elvinni a gyermekeiket a bölcsődébe, majd időben bejutni a munkahelyre.

- **Gyermekek napközbeni felügyelete:**

Sok családban a gyermekek szünidei nyári felügyelete - különösen az óvodai, iskolai nyári leállás teljes időtartama alatt- nem megoldott, ha dolgoznak a szülők. A tematikus táborok drágák, sok család nem engedheti meg magának ezt a pluszköltséget, vagy kis településen nem is szerveznek ilyeneket. Megoldás lehet, a gyermekek napközbeni felügyeletének megszervezése a nyári szünidőben minimum napi egyszeri étkeztetés biztosításával.

- **Családbarát munkahely, atipikus foglalkoztatás:**

A munkapszichológiával, vezetés-szervezéssel foglalkozó szakemberek előtt már régóta ismert tény, hogy hosszú távon megéri a munkáltatónak intézkedéseket és erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy a munkavállaló a munkavégzés mellett is teljes családi életet élhessen. A kiegyensúlyozott és stabil családi kapcsolatok nemcsak hogy a munkavállaló munkahelyen történő eredményesebb helytállását garantálják, de a családbarát munkahelyek a magasan képzett munkaerő megtartásához is hozzájárulnak.

A munka és a magánélet megfelelő összehangolására többféle eszköz áll rendelkezésre, számos atipikus foglalkoztatási forma ismert (pl. részmunkaidő, osztott munkakör, távmunka), amelyek lehetővé teszik, hogy a munkavállaló teljes emberként állhasson helyt a munkahelyen és a családban is.

- **Speciális igényű családok támogatása:**

A speciális igényű családokkal való kapcsolatfelvétel a védőnői, gyermekorvosi, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat segítségével történhet meg. Cél az, hogy minél kevesebb család maradjon „rejtve”. Háttértámogatással sokat lehetne segíteni ezeken a családokon, ami alkalmas a kapcsolatfelvételre is, ahol a szülők is és a gyerekek is találkozhatnak hasonló 'cipőben járó' más családokkal (pl.: SINOSZ szülő program).

BÉKÉSCSABA MEGYEI JOGÚ VÁROS
TANÁCSNOKÁTÓL
Békéscsaba, Szent István tér 7.

Postacím: 5601 Pf. 112.
Telefon: (66) 523-807

Telefax: (66) 523-808
E-mail: herczeg@bekescsaba.hu

Tárgy: Járási esélyteremtő programterv
elfogadása

Nyilatkozat

Alulírott Herczeg Tamás tanácsnok, a kerekasztal szakmai vezetője nyilatkozom, hogy Békéscsaba Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának hivatalos helyiségében 2015. október 6-án tartott ÁROP – Járási esélyteremtő programterv elkészítésével kapcsolatos munkaértekezleten a megjelentek áttekintették a Járási esélyteremtő programterv „Járási szintű együttműködések erősítése Békéscsabán” című dokumentum munkapéldányát, az abban foglaltakkal egyetértettek, és az elhangzott módosításokkal együtt elfogadták azt.

Békéscsaba, 2015. november 30.

Herczeg Tamás
tanácsnok